

SOTSIAALMINISTEERIUM

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Märge tehtud 06.07.2021

Kehtiv kuni 31.08.2026

Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

Teabevaldaja: Sotsiaalministeerium

Ines Metsalu-Nurminen
Riigikontroll
info@riigikontroll.ee

Teie 06.07.2021 nr 2-1/80060/26/
Meie 17.08.2021 nr 1.3-4/2190-3

Vastuskiri Riigikontrolli auditi „Riigi 2020. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ märgukirjale

Lugupeetud Ines Metsalu-Nurminen

Täname Riigikontrolli 2020. aasta raamatupidamise ja tehingute seaduslikkuse auditi tulemuste tähelepanekute ja soovitude eest. Esitatud tähelepanekutest ja soovitudest on abi sisekontrolli süsteemi tõhustamisel ning infosüsteemide parendamisel.

Riigikontroll tegi Sotsiaalkindlustusametit auditeerides järgmised tähelepanekud:

1. Sotsiaaltoetuste ja hüvitistega seotud nõuete ja kohustiste 2020. aasta inventuuri tulemusi ei ole Riigikontrollile edastatud, mistõttu puudub kindlus, et need nõuded ja kohustised on inventeeritud.
2. Raamatupidamises on arvestatud kohtu- ja täitemenetlusaegse elatisabi, 16-aastase ja vanema puudega isiku toetuse ning paljulapselise pere toetuse kulused tegelikust rohkem ning kajastatud on kohustisi, mis ei kuulu tasumisele.
 - 2.1. Kohtumenetlusaegse elatisabi kulused ja kohustisi on arvestatud topelt.
 - 2.2. Kohtumenetlusaegse elatisabi arvestusse on pärast elatisabi määramise lõpetamist tekkinud kulu ja kohustise kanded.
 - 2.3. Täitemenetlusaegse elatisabi arvestuses on kulu ja kohustisi arvestatud kolmekordselt ning seetõttu on elatisabi makstud alusetult kolmekordses summas.
 - 2.4. Täitemenetlusaegse elatisabi arvestuses on kajastatud kulused ja kohustisi, kuigi elatisabi saamiseks ei ole alust.
 - 2.5. 16-aastase ja vanema puudega isiku toetuse kulused on arvestatud topelt.
 - 2.6. 16-aastase ja vanema puudega isiku toetuse arvestuses on kajastatud kulused ja kohustisi, kuigi toetuse andmise kulu ei ole tekkinud.
 - 2.7. Lasterikka pere toetuse kulused on arvestatud topelt.

Esitame vastused Riigikontrolli auditi märgukirjas esitatud järgmistele soovitudele.

Riigikontrolli soovitud Sotsiaalministeeriumi kantslerile: koostöös Sotsiaalkindlustusametiga tagada

- a) **Kohustiste inventeerimine ning aasta lõpu seisuga arvestuse korrigeerimine, et kohustised kajastuksid õiges summas.**

Sotsiaalministeeriumi vastus Riigikontrollile: Oktoobris 2020. aastal toimus Sotsiaalkindlustusametis kohtumine nõuete ja kohustiste inventeerimise teemal ning seal osalesid Sotsiaalkindlustusameti, Sotsiaalministeeriumi, Riigikontrolli ja Riigi Tugiteenuste Keskuse töötajad. Kohtumisel tutvustas Sotsiaalkindlustusamet Riigikontrollile Sotsiaalkindlustusameti kohustiste ja nõuete seisut ning lepidi kokku, et Sotsiaalkindlustusamet kontrollib ja hindab kohustusi ja nõudeid jooksvalt, kuna suurte mahtude tõttu, mis osaliselt olid tingitud vajadusest vaadata üle ka varasemate aastate andmed, ei jõua Sotsiaalkindlustusamet aasta lõpus alustades inventuure teostada. Kohtumisel lepidi kokku 2020. aasta raamatupidamistehingute auditeerimise plaan koos ajakavaga.

Sotsiaalkindlustusamet oma kirjas Sotsiaalministeeriumile annab teada, et kavatses esitada Riigi Tugiteenuste Keskusele ja Sotsiaalministeeriumile ettepanekud raamatupidamise siseeeskirja muutmiseks, mis sisaldab ka inventuuri tähtaegade muutmist.

Raamatupidamise seadus §11 „Raamatupidamise-siseeeskirja“ kohustab raamatupidamiskohustuslast (ministeeriumi) koostama sise-eeskirja, mis reguleerib muu hulgas ka varade ja kohustuste inventeerimist. Riigi raamatupidamiskohustuslane koostab raamatupidamise sise-eeskirja, arvestades üldeeskirja nõudeid. Avaliku sektori finantsarvestuse- ja aruandluse juhend § 50 lg 2 lubab varade ja kohustiste aastainventuuride korraldamise hajutamise. Inventuure tehakse aruandeaasta lõpu seisuga või kuni kaks kuud enne aruandeaasta lõppu.

Vastavalt Sotsiaalministeeriumi valitsemisala raamatupidamise sise-eeskirja punktile 17.4.6 ja finantsarvestuse toimemudeli punktile 9.7 pidi Sotsiaalkindlustusamet nõuded ja kohustised inventeerima seisuga 30.11.2020 ja esitama tulemused Riigi Tugiteenuste Keskusele hiljemalt 28.02.2021. Riigikontroll lähtub eespool nimetatut seadusest, juhendist, valitsemisala sise-eeskirjast ja toimemudelid.

Tulenevalt eeltoodust on võimalik teha ettepanek tähtaegade muutmiseks valitsemisala sise-eeskirjas ja toimemudelid. Lisaks kohustiste ja nõuete jooksvale kontrollile saaks Sotsiaalkindlustusamet aastainventuuri teha kõige varem 01.novembri seisuga. Lisaks on võimalik pikendada maksimaalselt 1 kuu ka tulemuste esitamist Riigi Tugiteenuste Keskusele. Enne sise-eeskirja muutmist soovime Riigikontrolliga veekordselt tähtaegade muutmised läbi arutada, et tagada edaspidi inventuuride õigeaegne esitamine.

Loodame, et nimetatud muudatused aitavad Sotsiaalkindlustusametil aasta lõpus korrektselt läbi viia oma nõuete ja kohustiste inventuuri ning edastada tulemused tähtaegselt Riigikontrollile.

Sotsiaalministeerium on nõus Riigikontrolliga, et kõik kohustiste saldod tuleb inventeerida. Sotsiaalkindlustusameti vastuses esitatud märkus „ei kuulu inventuuri käigus hindamisele“ ei ole asjakohane ja tabelis on välja toodud ainult konto 20356020 toetuste jaotus liigiti, mis kuulub väljamaksmisele järgmisel kuul.

SKA kohustised maht, mis kuulus inventeerimisele oli summas 25 613 991 eurot:

Konto	Nimetus	Summa
20356020	Muu sotsiaalabi kohustused	21 871 115
20356220	Deklareerimata kinnipeetud tulumaks	3 678 496
20356420	Deklareerimata kinnipeetud kogumispension	51
20360000	Selgitamata laekumised	29 753
20360102	Edasiandmisele kuuluvate laekumiste kogumiskonto	5 686
20364020	Kohtutäiturile ülekantavad summad	28 889

Sotsiaalkindlustusameti vastus Sotsiaalministeeriumile on esitatud vastuskirja lisas.

- b) SKAIS2 arendamine selliselt, et ei tekiks topeltarvestuse vigu. Kui endiselt on vaja teha skriptiga kulude ja kohustiste korrigeerimisi, siis teha seda kohustiste inventuuri käigus, et aasta lõpu seisuga saaks teha raamatupidamises vajalikud korrigeerimised**

Sotsiaalkindlustusameti vastus Riigikontrollile:

Riigikontrolli poolt märgukirja punktides 2.1, 2.2, 2.4, 2.5 ja 2.6 kirjeldatud juhtumite osas on tegemist sama topeltkohustiste tekkimise probleemiga, millel on sama algpõhjus - SKAIS2 infosüsteemi puudulik arendus. See probleem on seotud üksnes erikaasustega, kus on vaja perioode või alusisikuid jms muuta, mis tähendab, et see ei ole seotud tavapärase töövooga. Teisisõnu on tegemist erandjuhtudel toimunud tehingute alusandmete muudatuse vajadusega. Auditi käigus selgitati Riigikontrollile, et nende juhtumite lahendamiseks on Sotsiaalkindlustusametis välja töötatud tööprotsess, sh järelevalve, erilahendust vajavate juhtumite kohta koostatakse alati memorandum, mis kooskõlastatakse juhtrühmaga. Tööprotsessiga on välistatud topeltkohustiste väljamaksete suunamine, millega ei saa aga lõplikult välistada üksikuid inimlikke eksimusi. Ühtlasi on Riigikontrollile tutvustatud kahe viimase aasta auditi käigus topeltkohustiste korrigeerimise protsessi, mis on võimalik vaid arendaja kaasabil. Sotsiaalkaitse infosüsteemi rakendusse SKAIS2 arendatakse aktiivselt uusi teenuseid, mille käigus täiendatakse seniseid andmevahetusliideseid ja lisatakse kontrolle andmekvaliteedi tagamiseks. Uute teenuste lisandumisel täiendatakse ka aruandlust ja järelevalvet. Siinjuures peame oluliseks märkida, et SKAIS2 kohustiste-nõuete halduses esinevad puudused on kaardistatud ja arendustööd on käimas. Vastavate arenduste juures tuleb arvestada, et funktsionaalsused valmivad etapiviisiliselt, st kõiki puuduseid korruga ei lahendata. See tähendab, et kõikide toetuste liikide osas, kus see probleem hetkel on, ei saa lahendatud ka 2021. aasta jooksul. Tegemist on teadliku äririskiga, mille maandamiseks oleme kehtestanud ka täiendavad kontrollprotsessid. Sotsiaalkindlustusameti 2021. aasta tegevusplaanis on ühe tegevusena kavandatud SKAIS2 uue arvestusmooduli arendus. Sel aastal on toimumas uue arvestusmooduli analüüsitööd, arendustöödega jätkamiseks tuleb läbi viia täiendav riigihange. Esimete funktsionaalsuste valmimine on praeguste plaanide kohaselt kavandatud aastasse 2023.

- c) Sisekontrollisüsteemi tõhustamine selliselt, et minimeeritud on topeltmaksete tegemise risk.**

Sotsiaalkindlustusameti vastus Riigikontrollile: Sotsiaalkindlustusamet rakendab menetluses ja finantsarvestuses järelevalve süsteeme. Erinevate päringutega ja analüüsidega ning kasutajakogemuse alusel tuvastatakse vigu ja need vead raporteeritakse ja arhiveeritakse DHSis. Topeltmaksete riski minimeerimiseks on konkreetsed tööprotsessi kaardistused ja kokkulepped menetluse ja finantsi vahel, mida vaadatakse üle kaks korda aastas ning lisaks siis, kui tööprotsessi käigus on ilmnunud uued infosüsteemi või muud vead.

3. Tehingute seaduslikkus riigi äriühingutes ja sihtasutustes

Riigikontrolli juhendamisel auditeerisid avaliku sektori vandeaudiitorid riigihangete seaduse järgimist 2020. aastal Sotsiaalministeeriumi valitsemisel olevas aktsiaseltsis Hoolekandeteenused ning sihtasutustes Tartu Ülikooli Kliinikum, Põhja-Eesti Regionaalhaigla ja Viljandi Haigla, kus Sotsiaalministeerium teostab asutajaõigusi.

Sisekontrollisüsteemi täiustamise kohta andsid vandeaudiitorid soovitusi SA-le Viljandi Haigla ning SA-le Tartu Ülikooli Kliinikum ja tema tütarettevõtjatele. Tegemata hankemenetlusi tuvastati kõigis auditeeritud üksustes.

Kuna eelkirjeldatud vead on korduvad, siis on Riigikontroll selle info saatnud Rahandusministeeriumi riigihangete osakonnale riskide hindamiseks.

Sotsiaalministeeriumi vastus Riigikontrollile: Palusime tagasisidet Rahandusministeeriumilt ja Riigikontrolli poolt auditeeritud sihtasutustelt ning aktsiaseltsilt Hoolekandeteenused. Vastused on toodud all pool.

SA Tartu Ülikooli Kliinikumi nõukogu koosolekul on hangetega seotud probleeme ja lahendusi arutatud (fikseeritud protokollides). Pikemat vastust saab lugeda Tartu Ülikooli Kliinikumi selgitustest Sotsiaalministeeriumile, mis on lisatud vastuskirjale.

SA Tartu Ülikooli Kliinikumi vastus Sotsiaalministeeriumile:

Korraldamata hankemenetlused sihtasutuses Tartu Ülikooli Kliinikum

Summa, mille kulutamisel tulnuks audiitori hinnangul hankemenetlus korraldada, oli 2 826 000 eurot. Nimetatud summast üle poole, s.o 1 445 000 eurot moodustab kommunaalteenuste ostmiseks tehtud tehingud – kaugküttele tehtud kulutused summas 1 218 000 eurot ning vee- ja kanalisatsioonikulud summas 227 000 eurot. Kliinikumi hinnangul on kommunaalteenuste näol tegemist riigihangete seaduses ettenähtud erandiga, mille puhul ei ole kohustuslik hankemenetlust läbi viia. Nimetatud kommunaalteenuseid ostab kliinikum teenust ainsana pakkuvatelt ettevõtjatelt, mistõttu hankemenetluse läbiviimine oleks ainuüksi ressursikulu arvestades ebamõistlik.

Alles jäänud 1 381 000 eurost 289 000 eurot puudutab tehinguid, kus kliinikum on tütarettevõtetele midagi ostnud. Selliste tehingute puhul on suuresti tegemist meditsiiniteenuste ostmisega, sh ka patsientide transpordiga. Lisaks kuuluvad selle summa sisse tehingud, mis on sõlmitud tütarettevõtetele kuuluvate ruumide kasutamiseks neis tervishoiuteenuse osutamise eesmärgil. Nimetatu näol on tegemist riigihanke korraldamise kohustusest vabandava erandiga, kuivõrd RHS § 11 lõike 1 punkti 7 kohaselt ei ole riigihanke vajalik hankelepingu sõlmimisel kinnisasja, olemasoleva ehitise või sellega seotud õiguste omandamiseks või kasutamiseks, sõltumata lepingu liigist.

Ülejäänud 1 092 000 eurot puudutab tehinguid, mille sõlmimiseks on jäänud hankemenetlus korraldamata või on korraldamisel.

Korraldamata hankemenetlused kliinikumi tütarettevõtetes

Kliinikum on mitmete arutelude ja päringute esitamiste järel seisukohale, et kliinikumi ja tütarhaiglate vahelisi tehinguid ei saa siiski praegusel hetkel nimetada sisetehinguteks. Siiski on kliinikum kui emaettevõtte jätkanud teatud põhjustel tütarettevõtetega tehingute tegemist ilma selleks hankemenetlust korraldamata.

Sotsiaalministeeriumi täpsustus: põhjustest saab pikemalt lugeda Tartu Ülikooli Kliinikumi selgitustest Sotsiaalministeeriumile, mis on lisatud vastuskirjale.

Kliinikumi kontserni liikmete vaheliste tehingute käsitlemine sisetehingutena

Kliinikum on sisetehingute küsimus olnud arutlusel pikemat aega, küsitud on Aktsiaseltsilt PricewaterhouseCoopers muu seas ka hinnangut sisetehingute legaalsuse osas. Siiski ei ole kliinikum iseseisvalt sisetehingute küsimuse osas analüüsi koostanud ega põhimõttelist otsust teinud, kuivõrd kuni tänaseni ootasime Rahandusministeeriumi ühisosakonna õigustalitluse seisukohta selles, kas nn emahaigla ja tütarhaiglate vahelised tehingud on käsitletavad sisetehingutena RHS § 12 lg 2 mõttes või mitte. Seetõttu on kliinikum eeltoodud kaalutlustel jätkanud senist praktikat tütarhaiglatega tehingute tegemisel.

Küll aga peab kliinikum järeldama, et kliinikumi ja tema tütarettevõtete vahelisi tehinguid ei saa sisetehinguteks nimetada, kuivõrd reaalsuses ei saa jaatada RHS § 12 lõikes 2 loetletud tingimuste täidetust.

Andmete esitamine riigihangete registris

Hankijale on täiendavalt iga 12 kuu möödumisel lepingusummade lisamine väga suureks halduskoormuseks. Uue, 2017. aastal jõustunud riigihangete seadusega lubati hankijatele väiksemat halduskoormust. Kliinikum peab tõdema, et mõju asutuse halduskoormusele oli

hoopis vastupidine. Soovitud andmete esitamine riigihangete registrisse on seniajani olnud kliinikumi jaoks suhteliselt võimatu, kuivõrd tarkvaralised lahendused ei võimaldanud vajalike andmete välja võtmist massiivsetest infokogudest. Kliinikum on alles tänaseks jõudnud võimekuseni, mis lubab hakata esitama registrisse andmeid raamlepingute 12 kuu täitmise (s.o raamlepingu alusel tasutud summade) kohta.

Kliinikum selgitab täiendavalt, et hinnanguliselt 99% juhtudest sõlmitakse raamleping igas hanke osas või tervikhankes ühe pakkujaga. Raamlepingus on sellistel puhkudel sätestatud kõik olulised lepingutingimused (sh konkreetset ostetavad tooted, nende ühikhinnad jm), välja arvatud ostetavate kaupade kogus, mida kliinikum ei oska enamikel juhtudel ette hinnata. Kaupade ostmine toimub seega fikseeritud tingimustel lepingu algusest kuni selle lõppemiseni ilma täiendava konkurentsita. Seetõttu on registris ainsana kajastamata info konkreetse lepingupartneri lepingu rahaline maht.

SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla vastus Sotsiaalministeeriumile:

Seonduvalt audiitori tähelepanekuga väljakuulutamisetähtaajade läbirääkimistega hanemenetlustega oleme osaliselt audiitori tähelepanekuga nõustunud. Ostud on teostatud arvestades väljakuulutamisetähtaajade läbirääkimistega hankemenetluse aluseid RHS § 49 lg 1 p 2 järgi, kuna lepingu saab sõlmida tehnilistel põhjustel ainult ühe pakkujaga.

Regionaalhaigla on hilineanud eRHR-le teate esitamisega, kuid kõik teated on tänaseks eRHR-ile esitatud. 2020. aasta kevadel alanud Covid-19 pandeemia tõi haigla jaoks kaasa ettenägematuid ja kiireloomulisi sündmusi, mis ei võimaldanud täita tööülesandeid plaanitud mahus. Peamiseks eesmärgiks epideemia ajal oli tagada isikukaitsevahendid ja muud vajalikud vahendid koroonakriisiks ning sellest tingituna jäid mõningad kohustused riigihangete registri suunal õigel ajal täitmata. Tegemist ei olnud lohakusega, vaid kriisiaegses olukorras tekkinud ajapuuduses teatud toimingute ajatamisega.

Viimastel aastatel on nii siseaudiitor kui ka finantsaudiitor teinud tähelepanekuid, et hangete osas selguse saamine ei ole lihtne ja mugav ning võib tekkida kahtlusi andmete kvaliteedis. Oleme tähelepanekuga osaliselt nõustunud. Meie hinnangul on andmete korrektne tuvastamine olnud võimalik, kuigi suurte pingutustega ning tehingute seaduslikkus on olulisel määral tagatud Regionaalhaigla hanke-, lepingute- ja ostuarvete menetlemise kordade ning nendest tulenevate kontrollimeetmetega.

2020. aastal viisime sisse muudatuse e-arvete süsteemis, kuhu kantakse lepingu numbrid, et arved paremini siduda hanke- ja müügilepingutega.

2020. aasta tehingute kontrolli käigus selgunud erinevused riigihanke tulemusena sõlmitud hankelepingute maksumuse ja tegelike ostusummade vahel on tingitud asjaolust, et kuni 2020. aasta kevadeni on märgitud hankelepingute maksumuseks lepingus ja riigihangete registris vaid pakkumuse maksumus. Lepingu tegeliku maksumuse kujunemisel on lähtutud lepingus sätestatust, et ostjal on õigus ühepoolset suurendada ostetava kauba kogust ning lepingu lõplik hind kujuneb lepingu kehtivuse ajal vastavalt ostja poolt tellitud ja müüja poolt faktiliselt tarnitud kaubale. Oleme seda praktikast muutnud ning alates 2020. aasta kevadest märgitakse riigihangete registrisse lepingute tegelik või tegelik eeldatav maksumus raamlepingute puhul.

Ülevaate saamist on raskendanud eRHR-ile esitamata hanke- ja raamlepingute lõpetamise andmed (tegelik maksumus). Alates aprillist 2021. oleme asunud andmeid korrastama (30.06.2021 seisuga on esitatud kokku andmeid ca 1000 lepingu kohta) ning plaanime andmed korrastada hiljemalt 31. augustiks 2021.

Lisaks eeltoodule on ülevaate saamist raskendanud puudulik funktsionaalsus ja osaliselt korrastamata andmed laoprogrammis. Varasematel aastal tagasi tegime ettevalmistusi minemaks üle riigiasutustes kasutatavale SAP-tarkvarale. Projekti tulemusena selgus, et antud lahendust ei ole haiglale vajalike funktsionaalsuste puudumise tõttu võimalik

rakendada. 2020. aastal asusime tegema ettevalmistusi muu sobiva tarkvara leidmiseks. Täna teeme ettevalmistusi uue laoprogrammi kasutuselevõtmiseks 2022. aastal, mis võimaldab edaspidi paremat ülevaadet lepingute täitmisest, sh lepingus toodud piirmäärade jälgimist, et vältida eeltoodud eksimusi. Raamatupidamis- ja laotarkvara uuendamine on viibinud seoses asjaoluga, et kaks eelnevat riigihanget on ebaõnnestunud. Hange on tänaseks läbi viidud ja tarkvara juurutamiseks sõlmiti leping juulis 2021.a. Infosüsteemi uuendamine võimaldab kasutusele võtta täiendavad funktsionaalsused tehingute kohta kogutavate andmete kvaliteedi parandamiseks. Andmekvaliteedi parandamine ning täiendav funktsionaalsus võimaldavad järgnevatel aastatel kontrollida hanke- ja müügilepinguid ning nendega seotud arveid efektiivsemalt nii majasiseselt kui ka audiitorite poolt.

AS Hoolekandeteenused vastus Sotsiaalministeeriumile: AS Hoolekandeteenused on teinud hankemenetlust korraldamata ostusid 129 559 euro eest. Meie hinnangul ei ole tegemist korduvate vigadega. 2020.a ületasid kolme tarnijaga tehtud tehingud väikehangetele seatud kuni 30 tuh € piirmäära:

- Kidsmed OÜ 56 525,00 €. Selgitasime, et tegemist kriisi ajal isikukaitsevahendite erakorralise ostuga, juhatus võttis eelnevalt turult olemasolevaid pakkumisi ning sisuliselt täitsime kõik hankemenetluse nõuded. Ostutehing jäi tagantjärele riigihangete registris registreerimata.
- Telia Eesti AS 40 904,46 €. Selgitasime, et tegemist oli optiliste lairiba kaablite väljaehitamise uutele korterelamutele, mida varasema hankega ei osanud me prognoosida, kuna asukohad ei olnud teada. Seetõttu läksid kulud üle ostumenetlusega lubatud määra.
- Clannet OÜ 32 129,12 €. Selgitasime, et tegemist oli uute korterelamute läbipääsusüsteemide remondi ja haldusega, mitmed sõrmejälje lugerid lõhuti kahjuks klientide poolt ära ning neid oli vaja asendada. Seetõttu läksid kulud üle ostumenetlusega lubatud määra.

Audiitorite hinnangul oli tegemist väheoluliste tähelepanekuga. AS Hoolekandeteenused tehingute kogumaht 2020.a oli kokku ca 8,8 mln €.

SA Viljandi Haigla vastus Sotsiaalministeeriumile:

Nõustume, et kõikide ostude osas ei ole läbi viidud hankemenetlusi. Suuresti oli see tingitud COVID eriolukorrast, mis tingis isikukaitsevahendite pakkumise defitsiidi, mistõttu ei suutnud lepingupartnerid meid vajalike toodetega vajalikus mahus ja vajaliku kiirusega enam varustada. Haigla apteegis tekkis maskide nappus, mistõttu oli vaja leida viise varude tekitamiseks. Jälgisime pidevalt lepingupartnerite laoseise ning üldiselt turul saada olevaid pakkumisi. Eesmärk oli tagada haigla personalile vajalikud isikukaitsevahendid, kuid samaaegselt otsisime pidevalt kõige soodsamaid variante, sest maskide hinnad olid ajas niivõrd varieeruvad.

Meditsiiniliste teenuste (RHS mõistes sotsiaalteenuste) hankimine tuleb hankekorras paremini kirjeldada, et oleks järgitud RHS §3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid selliselt, et riigihanke korraldamisel kaasneks hankijale võimalikult väike halduskoormus, sh aja-, raha- ja tööjõukulu.

Eraisikutega võlaõiguslepingute sõlmimisel on lähtutud arvamusest, et nimetatud võlaõiguslikud lepingud on töölepingu tunnustega, mistõttu ei ole kohustust RHS sätestatud korda rakendada.

Rahandusministeeriumi vastused Sotsiaalministeeriumile:

Riigihangete osakonna tagasiside Sotsiaalministeeriumile:

Kuna me oleme märgukirjas nimetatuid hankijaid ka ise eelnevatel aastatel kontrollinud, siis ei ole meil plaanis koheselt nimetatud hankijaid järelevalve kontrolliplaani lisada. Järgnevatel aastate riskianalüüsi põhjal ja valimi koostamisel võtame Riigikontrollilt saadud info arvesse ja vajadusel teostame nimetatud hankijate juures täiendavat kontrolli.

Ühisosakonna õigustalituse tagasiside Sotsiaalministeeriumile:

Selleks, et õigustalitus saaks analüüsida haiglate tehingute vastavust sisetehingu regulatsioonile, oleks vajalik täpsem info riigikontrolli aruandes märgitud lepingute sisust, st milliseid teenuseid telliti. Analüüsi koostamise saab õigustalitus ette võtta sellel aastal. Analüüsi valmimise aeg oleks siis augusti lõpp-septembri algus. Sisetehingute kohta saab öelda praegu vaid üldiselt:

- RHS § 12 sätestab kaks peamist sisetehingu liiki - horisontaalne sisetehing (ehk hankijatevaheline koostöö) ja vertikaalne sisetehing (ehk nõ emaettevõtja-tütarettevõtja vaheline leping).
- Horisontaalse sisetehingu puhul tuleb selle lubatavust hinnata lepingu sisuks olevast tegevusest lähtudes, st ühe analüüsiga ei saa anda kõikehõlmavat vastust kõigi kahe haigla vahel toimuvate tehingute/ lepingute lubatavuse osas (RHS § 12 lg 7 p 3).
- Vertikaalse sisetehingu puhul tuleks samuti analüüsi iga-aastaselt uuendada, sest sisetehingu lubatavuse kriteeriumid lähtuvad lepingu sõlmimisele eelnenud kolme aasta andmetest.

Sisetehingu analüüsi koostamise ülesanne on RHSist tulenevalt hankijal st haiglatel endal. Eeldada võib, et tehingute rahaline väärtus üksikuna võttes on selline, mis kuulub tavalise majandustegevusena juhatuse pädevusse ja nõukogu (kus on esindatud ka SoM) heakskiitu ei vaja. Tõsi, riigi asutajaõiguste teostajana ja juhtorganites riiki esindades tuleks SoMil (oma esindajate/ teenistujate kaudu) seda haiglatele järjepidevalt meelde tuletada ja sellele tähelepanu juhtida ning seadustest tulenevate kohustuste täitmist kontrollida.

Sotsiaalministeerium töötab jätkuvalt selle nimel, et nõukogudes olevad ministeeriumi esindajad teadvustaksid ja pööraksid nõukogu töös tähelepanu riigihangetega seonduvale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Marika Priske
kantsler

Lisad:

1. Sotsiaalkindlustusameti 11.08.21 kiri nr 4.1-2/21294-3
2. SA Tartu Ülikooli Kliinikum - 2021_07_26_vastuskiri

Liina Nagel 626 9282
Liina.Nagel@sm.ee